

**„Édes anyanyelv”**  
**nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére**  
**Bács-Kiskun vármegye**  
Vármegyei döntő  
II. kategória 7-8. osztály

**Szóbeli**

Villámgyors kvízkérdések – mindegyik versenyző egy pontot kap egy helyes megoldásra. Ha nem tudja a választ, akkor a soron következő versenyzőé a kérdés. Ha ő sem tudja, halad tovább addig, míg választ nem adnak.

**1. LEGYEN AZ ELEJE: TRA-**

Az alábbi meghatározásoknak minden esetben olyan szó felel meg, amelynek az első három betűje: T R A. Általában közismert, közhasznú, de többnyire idegen eredetű szavakról van szó.

1. Dohánybolt = **TRAFIK**
2. Drámai hősnő = **TRAGIKA**
3. Egykori német autómárka = **TRABANT**
4. Felaprít, szabdal = **TRANCSÍROZ**
5. Hagyomány = **TRADÍCIÓ**
6. Közvetlen járat pl. reptérre = **TRANSZFER**
7. Megvendégel, etet = **TRAKTÁL**
8. Mezőgazdasági közlekedési eszköz = **TRAKTOR**
9. Sebesség-ellenőrző eszköz = **TRAFFIPAX**
10. Ugródeszka = **TRAMBULIN**

Megoldásonként **1 pont**.

**2. ROKON ÉRTELMŰ SZÓ**

Írd le a szó rokon értelmű megfelelőjét! DE csak a zárójelben szereplő magánhangzók lehetnek benne!

horgony (A) - **vasmacska**

fut (O) - **kocog**

palástol (Á) - **álcáz**

fiatal fa (E) - **csemete**

ínség (O) - **nyomor**

táplál (E) - **etet**

szelíd (É) - **békés**

hull (O) - **potyog**

csalafinta (U) - **huncut**

vaskos, dundi (Ö) – **köpcös**

Megoldásonként **1 pont**.

### 3. ELÖLRŐL – HÁTULRÓL

Számos olyan szavunk van, amely előlről, hátulról is olvasható, azonban más-más jelentéstartalma kifejezést kapunk eredményül.

Pl.: előlről végtag – hátulról mulatság.

A megoldás: láb – bál.

|                                                       |              |              |
|-------------------------------------------------------|--------------|--------------|
| 1. előlről háziállat – hátulról rombol, pusztít       | <b>lúd</b>   | <b>dúl</b>   |
| 2. előlről festmény – hátulról kenyeret süt           | <b>kép</b>   | <b>pék</b>   |
| 3. előlről vizező – hátulról nemzetnév                | <b>nád</b>   | <b>dán</b>   |
| 4. előlről bútor – hátulról befejezett                | <b>szék</b>  | <b>kész</b>  |
| 5. előlről szűrőfegyver – hátulról vörös              | <b>tör</b>   | <b>rőt</b>   |
| 6. előlről ruhaanyagot készít – hátulról évszak       | <b>sző</b>   | <b>ősz</b>   |
| 7. előlről mozgatószerv – hátulról filmszínház        | <b>izom</b>  | <b>mozi</b>  |
| 8. előlről háziállat – hátulról állatlakhely          | <b>ló</b>    | <b>ól</b>    |
| 9. előlről mogorva, zord – hátulról épületmaradványok | <b>komor</b> | <b>romok</b> |
| 10. előlről a száj része – hátulról étel diáknyelven  | <b>ajak</b>  | <b>kaja</b>  |

Megoldásonként **1 pont**.

### 4. UGYANAZ MÁSKÉPP

Zöldségnövények szinonimáit, tájszavait adjuk meg. Ezekből a kifejezésekből kell kitalálni a köznyelvi megfelelőiket.

Példa:

|                                                     |                          |
|-----------------------------------------------------|--------------------------|
| a) törökbúza, puj, málé, tengeri                    | <b>kukorica</b>          |
| b) bandurka, földialma, kolompér, pityóka           | <b>krumpli, burgonya</b> |
| c) faszuly, fuszulyka, paszuly, törökborsó          | <b>bab</b>               |
| d) tányérrozsa, tányérvirág, tányéricsa, naprapergő | <b>napraforgó</b>        |
| e) bobojó, járáncsalma, padlászika, paradicsa       | <b>paradicsom</b>        |
| f) zöldlapu, laboda, pinót, paraj                   | <b>spenót</b>            |
| g) papmony, patlízsa, kékparadicsom, salamontöke    | <b>padlizsa</b>          |
| h) virágkáposzta, kertifolia, rózsakel, virágkel    | <b>karfiol</b>           |
| i) burgi, burgundi, murek, gyökér                   | <b>répa</b>              |

Megoldásonként **1 pont**.

**AZONOS ALAKÚ SZAVAK (Pót feladat)**

Keresd meg azokat a szavakat, amelyeknek a következő két jelentése van.

| 1. jelentés       | megoldás      | 2. jelentés                    |
|-------------------|---------------|--------------------------------|
| egyik evőeszközöm | <b>VILLÁM</b> | mennykő                        |
| főnök             | <b>GÓRÉ</b>   | tárolásra szolgáló építmény    |
| magyar város      | <b>SZEGED</b> | lapos fejű hegyes fémrudacskád |
| szőlőlére         | <b>MUSTRA</b> | szemle                         |
| éveim száma       | <b>KOROM</b>  | égéstermék                     |
| bátorkodik        | <b>MER</b>    | folyadékot kivesz              |
| alkalmas rá       | <b>KÉPES</b>  | ilyen az óvodások könyve       |
| egyházi személy   | <b>APÁT</b>   | egyik szülőt                   |
| reped             | <b>HASAD</b>  | pocakod                        |
| napszakok         | <b>ESTEK</b>  | hullottak                      |
|                   |               |                                |

**LI (Pót feladat)**

Legyen minden szó vége –li. (Csak toldalék nélküli köznevek lehetnek.)

Példa: cipő – lábbeli

- |                          |                          |
|--------------------------|--------------------------|
| a) ládában tartott virág | <b>muskátli</b>          |
| b) egyik szoba           | <b>nappali</b>           |
| c) kis darab papír       | <b>cetli</b>             |
| d) ülőbútor              | <b>sámli, hokedli</b>    |
| e) rendetlenség          | <b>rumli</b>             |
| f) zöldségfajta          | <b>krumpli, brokkoli</b> |
| g) gyümölcs              | <b>ribizli</b>           |
| h) reggeli étel          | <b>múzli</b>             |
| i) péksütemény           | <b>kifli</b>             |
| j) horgászfelszerelés    | <b>csali</b>             |

Megoldásonként **1 pont**.

## 5. SZÓBELI FOGALMAZÁS

Választhatsz a címek közül. Elbeszélést kérünk tőled, amely a címről szól. Öt perc gondolkodási idő jár a felkészülésre. Két percig mondhatod a történetet.

- *És akkor felhangzott a taps*

- *Biztos, hogy eltévedtem*

- *A szerencsém (és a kutyám) nem hagyott el*

*A fogalmazásban azt figyeljük meg, hogy a történetet milyen ötletesen fogalmazta meg a versenyző. Mennyire ügyelt a tartalmi igényességre, kifejtettségre, a mondszerkesztésre, választékos, a témához illő stílusra, a szókinccsgazdagságra. Arra, hogy valóban a történet a megadott címhez kapcsolódott-e. A történet tagolása jól nyomon követhető-e. Élt-e a műfaji sajátosságokkal? Hogyan gazdálkodott az idővel?*

**ötletesség 3 pont**

**tartalmi igényesség, kifejtettség 3 pont**

**témához illő stílus, mondszerkesztés 2 pont**

**a szókinccsgazdagsága 3 pont**

**műfaji megfelelés: 2 pont**

**tagolás 1 pont**

**idővel való gazdálkodás 2 pont**

**Összesen: 16 pont**

**Szóbeli forduló összes pontszáma: 20 pont**